

LEGAL INSIGHTS

ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΡΗΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΟΥ ΤΥΠΟΥ ΣΕ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΜΕ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

Κυριακή Παππά

Στο παρόν παρουσιάζεται συνοπτικά το νομοθετικό πλαίσιο που προβλέπει τις περιπτώσεις τήρησης συστατικού τύπου στις συναλλαγές με το Δημόσιο και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.)

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2014

Σύμφωνα με το άρθρο 41 του Ν.Δ. 496/1974 «Λογιστικό των Ν.Π.Δ.Δ. - Συμβάσεις - Παραγραφές κλπ.» κάθε σύμβαση με νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με αντικείμενο άνω των 2.500 ευρώ ή παράγουσα υποχρεώσεις διαρκείας υποβάλλεται στον τύπο του ιδιωτικού εγγράφου. Η πρόταση προς κατάρτιση σύμβασης και η αποδοχή αυτής μπορούν να γίνουν και με χωριστά έγγραφα. Η ακυρότητα λόγω μη τήρησης του τύπου της έγγραφης αποδοχής αίρεται σε περίπτωση εκπλήρωσης της σύμβασης. Το ίδιο προβλέπει και το άρθρο 130 του ν. 4270/2014 περί «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) – δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α 143/2014). Επομένως σε περίπτωση έγγραφης πρότασης νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου προς κατάρτιση σύμβασης που έχει αντικείμενο άνω των 2.500€, η ακυρότητα της σύμβασης η προκύπτουσα από την έλλειψη αντίστοιχης έγγραφης αποδοχής του αντισυμβαλλόμενου αίρεται, εφόσον εκπληρώθηκε η σύμβαση (πρβλ. ΟΛΑΠ 862/1984 ΝοΒ 33, σελ. 89 και ΠΠρΘεσ 1028/2011 ΤΝΠ ΔΣΑ). Με το δεδομένο δε ότι το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου δεσμεύεται εγγράφως από την πρόταση που υπέβαλε, ως εκπλήρωση της συμβάσεως πρέπει να θεωρηθεί όχι η εκπλήρωση των υποχρεώσεων και των δύο μερών, αλλά μόνο η εκπλήρωση της υποχρέωσης του μέρους που δεν δεσμεύτηκε εγγράφως. Συνεπώς, σε περίπτωση καταρτίσεως συμβάσεως πώλησης για αντικείμενο άνω των 2.500€, κατόπιν έγγραφης παραγγελίας – πρότασης από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, ακόμη και αν δεν ακολούθησε έγγραφη αποδοχή, η ακυρότητα της σύμβασης αίρεται εφόσον το αντισυμβαλλόμενο του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου μέρος (πωλητής – προμηθευτής) παρέδωσε το αντικείμενο της πώλησης.

Στις περιπτώσεις διοικητικών συμβάσεων προμήθειας στις οποίες αναφέρονται όλα τα προς προμήθεια είδη δεν δημιουργείται κανένα πρόβλημα ως προς την εγκυρότητα ή μη της καταρτισθείσας σύμβασης. Η σύμβαση είναι έγκυρη και σε περίπτωση καθυστέρησης καταβολής του τιμήματος υπάρχει αξίωση εκ σύμβασης όπου αρμόδια προς κρίση της διαφοράς είναι τα διοικητικά δικαστήρια.

Τι γίνεται, όμως, στην περίπτωση των «εξωσυμβατικών», όπως χαρακτηριστικά αποκαλούνται, ειδών;

(α) Ενδέχεται το αντισυμβαλλόμενο Δημόσιο/ΝΠΔΔ να έχει στείλει εγγράφως παραγγελία (=πρόταση για κατάρτιση σύμβασης πώλησης) για ορισμένα είδη αξίας ανώτερης των 2.500 ευρώ και ο αντισυμβαλλόμενος προμηθευτής είτε να αποδέχεται εγγράφως, οπότε και υπάρχει έγκυρη σύμβαση, είτε να προβαίνει σε προμήθεια των ειδών, οπότε και η ακυρότητα αίρεται λόγω εκπλήρωσης της σύμβασης. Και στις δύο υποπεριπτώσεις έχει καταρτιστεί έγκυρη σύμβαση προμήθειας διεπόμενη από το ιδιωτικό δίκαιο.

(β) Ενδέχεται το αντισυμβαλλόμενο Δημόσιο/ΝΠΔΔ να πραγματοποιήσει προφορικές παραγγελίες για είδη κάτω από 2.500 ευρώ. Είναι δε πολύ πιθανό εντός του ίδιου έτους να πραγματοποιηθούν προφορικές παραγγελίες με άθροισμα άνω των 2.500 ευρώ. Στην τελευταία περίπτωση, πρόκειται για διαδοχικές συμβάσεις πώλησης η κάθε μία από τις οποίες ολοκληρώνεται με την έκδοση των αντίστοιχων τιμολογίων – δελτίων αποστολής και την παράδοση των πωληθέντων προϊόντων στο Δημόσιο/ΝΠΔΔ ή για μία ενιαία σύμβαση η οποία εκτελείται σε περισσότερα στάδια;

Σύμφωνα με την υπ' αριθ. 1160/2013 απόφαση του Αρείου Πάγου η συναφθείσα σύμβαση ολοκληρώνεται με την έκδοση των νομίμων φορολογικών παραστατικών και την προσήκουσα παράδοση και παραλαβή των προμηθευόμενων ειδών στο Δημόσιο/ΝΠΔΔ. Επομένως, εάν κατά τη διάρκεια του έτους έχουν πραγματοποιηθεί περισσότερες προμήθειες, χωρίς την τήρηση έστω έγγραφης πρότασης, μη υπερβαίνουσα η κάθε μία το ποσό των 2.500 ευρώ, η κάθε μία από τις συμβάσεις πώλησης, ως εξατομικευμένη σύμβαση, είναι έγκυρη.

Πρόσφατα δημοσιεύτηκε η υπ' αριθ. 1686/2014 απόφαση του Ειρηνοδικείου Αθηνών η οποία ακολουθεί διαφορετική άποψη. Αναλύοντας την αναγκαιότητα της τήρηση του τύπου στις συναλλαγές με το Δημόσιο/ΝΠΔΔ αναφέρει: *«Το παραπάνω ποσό εξάλλου, που αναφέρεται στις εν λόγω διατάξεις, θεωρείται, ότι ισχύει για όλες τις επί μέρους συμβάσεις του Ν.Π.Δ.Δ., που έγιναν μέσα στο έτος μεταξύ αυτού και του ίδιου αντισυμβαλλόμενου του Δημοσίου, εφόσον σε διαφορετική περίπτωση, θα μπορούσε να διασπαστεί η μία σύμβαση σε μερικότερες και να καταστρατηγηθεί ο παραπάνω νόμος, με αποτέλεσμα να μη υπάρχει διαφάνεια των προμηθειών, πράγμα που είναι και το ζητούμενο κατά τις παραπάνω διατάξεις ..... Η συνολική οφειλή του έτους «σπάει» σε κομμάτια και αποσπάσματα, που αναζητούνται στη συνέχεια, ως τμηματική οφειλή, από διάφορα δικαστήρια, με αποτέλεσμα να μη γνωρίζουμε, αν τα πράγματα που παραγγέλθηκαν ήταν «απαραίτητα», αν ήταν «πρόσφορα», αν προσφέρθηκαν «στην καλύτερη δυνατή τιμή», αν «παραδόθηκαν», αν «παραλήφθηκαν», αν ήταν «σύμφωνα με τις προδιαγραφές» ή μη, αν «καταβλήθηκε το τίμημα» ή μη».*

Η σχολιαζόμενη εδώ δικαστική απόφαση προέβη σε ερμηνεία της διάταξης χωρίς να υπάρχει ανάγκη προσφυγής σε ερμηνευτικούς κανόνες. Το γράμμα του νόμου είναι σαφές, τύπος

απαιτείται για συμβάσεις με χρηματικό αντικείμενο άνω των 2.500 ευρώ. Η κάθε σύμβαση ολοκληρώνεται με την παράδοση του παραγγελθέντος προϊόντος. Η επιπλέον προϋπόθεση που θέτει η δικαστική απόφαση περί τήρησης έγγραφου τύπου εάν η ετήσια προμήθεια ξεπερνά συνολικά τις 2.500 ευρώ δεν βρίσκει έρεισμα στο νόμο. Το αντίθετο. Η σύμβαση πώλησης είναι στιγμιαία σύμβαση, δεν πρόκειται για σύμβαση που γεννά υποχρεώσεις διαρκείας για τις οποίες κάνει λόγο άλλο εδάφιο της επίμαχης διάταξης. Εξάλλου και να υπήρχε ανάγκη ερμηνείας, το κριτήριο του ύψους των προμηθειών που πραγματοποιήθηκαν κατ' έτος μεταξύ του Δημοσίου/ΝΠΔΔ και του ίδιου αντισυμβαλλομένου δεν είναι ικανό να οδηγήσει σε κατάφαση ενιαίας σύμβασης. Η υποστηριζόμενη κατάτμηση της δημόσιας προμήθειας μπορεί να νοηθεί μόνο σε περιπτώσεις προμήθειας ομοίων ή ομοειδών αγαθών. Εντούτοις, ο ίδιος αντισυμβαλλόμενος – προμηθευτής μπορεί να πωλεί ανόμοια μεταξύ τους είδη ανήκοντα σε περισσότερες κατηγορίες (π.χ. στην σχολιαζόμενη απόφαση ο προμηθευτής είχε παραδώσει εντός του έτους στο αντισυμβαλλόμενο ΝΠΔΔ προϊόντα χειρουργικής και προϊόντα ουρολογίας). Επομένως, μόνο εφόσον πρόκειται για όμοια ή ομοειδή αγαθά στα οποία υπήρχε η δυνατότητα εκτίμησης της ετήσιας αναγκαιότητάς τους κατά τον χρόνο κατάρτισης της πρώτης σύμβασης θα μπορούσε να υποστηριχθεί, υπό περιστάσεις, ότι η ανάληψη πολλαπλών νομικών δεσμεύσεων (συμβάσεων) χαμηλού προϋπολογισμού αποτελεί επί της ουσίας ενιαία σύμβαση.

Συνοψίζοντας η διαφάνεια στις συναλλαγές και ιδίως με το Δημόσιο/ΝΠΔΔ είναι ασφαλώς το ζητούμενο και οι νόμοι που έχουν θεσπιστεί για την επίτευξη της διαφάνειας πρέπει να τηρούνται και να ερμηνεύονται ορθώς, όπου βέβαια χρειάζεται ερμηνεία, σύμφωνα πάντοτε με το γράμμα του νόμου.

(γ) Τέλος, ενδέχεται το αντισυμβαλλόμενο Δημόσιο/ΝΠΔΔ να πραγματοποιήσει προφορικές παραγγελίες για είδη αξίας μεγαλύτερης από 2.500 ευρώ. Στην περίπτωση αυτή η σύμβαση που καταρτίστηκε είναι άκυρη. Ασφαλώς, εάν μία σύμβαση είναι άκυρη, δεν σημαίνει ότι ο δανειστής δεν μπορεί να διεκδικήσει την οφειλή, θα πρέπει, όμως, να ακολουθηθεί διαφορετική νομική βάση (βάσει λ.χ. των διατάξεων για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό).

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε μαζί μας:

ΓΙΑΝΝΑΤΣΗΣ ΚΑΙ ΨΑΡΑΚΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

WWW.YIANNATSISS.GR
38, ΚΑΡΝΕΑΔΟΥ, ΚΟΛΩΝΑΚΙ
106 76, ΑΘΗΝΑ
ΕΛΛΑΔΑ
Τ: (+30) 210 7231076
F: (+30) 210 7231075